

Asia: VN/5107/2022

Rikosvahinkolain uudistaminen; työryhmämietintö

Lausunnonantajan lausunto

1. Enimmäiskorvaus kivusta ja särystä sekä muusta tilapäisestä haitasta (5 § 2 mom.)

-

2. Enimmäiskorvaus surmansa saaneen läheiselle aiheutuneesta henkilövahingosta johtuvista sairaanhoitokuluista ja ansionmenetyksestä (8 § 3 mom.)

Huomassa koetaan, että enimmäismäärä ei olisi tarpeen rajata, kun kulut ovat aiheutuneet sairaanhoitokuluista ja ansiomenetyksestä, jotka ovat todennettavissa ja syy-yhteydessä siihen, että omainen on menettänyt läheisensä henkirikoksessa. Harvoissa tapauksissa kuluja tulee määrällisesti paljon, mutta omaiselle on arvokasta tietää, että todellisista kuluista saa korvauksen.

3. Surmansa saaneen läheisen oikeus korvaukseen kuolemantapauksesta aiheutuneesta kärsimyksestä, korvausluokat ja enimmäiskorvaukset (8 § 4 mom.)

Huoma ry pitää omaisten oikeuksien kannalta erittäin tärkeänä, että kärsimyskorvaus palautetaan valtion varoista korvattavaksi. Asialla on suuri periaatteellinen ja tosiasiallinen merkitys omaisten oikeuksien kannalta.

Henkirikoksessa omaisen menettäneelle on merkityksellistä se, että oikeudessa määrätyt kärsimyskorvaukset tulevat tosiasiasa heille maksetuiksi. Tämä kuitenkin toteutuu nykyään vain harvoin, ja se aiheuttaa omaiselle kohtuutonta kärsimystä. Korvauksen periminen henkirikoksen tekijältä pitää vahingollisen ihmissuhteen yllä perinnän kautta seuraavat 20 vuotta, jonka kärsimyskorvausta voi tekijältä periä. Perintä ja korvausten maksamattomuus aktivoivat säännöllisesti omaisen tuskan väkivaltaisesta menetyksestä, ja aiheuttavat monissa tapauksissa työkyvyttömyyttä joko ajoittain tai jopa pysyvästi.

Valtiokonttorin maksamana kärsimyskorvaus pitäisi olla tuomioistuimen määräämän korvauksen mukainen. Tuomittu kärsimyskorvaus tulee maksaa täysimääräisesti valtion varoista.

4. Kärsimyskorvauksen enimmäismäärät sekä ihmiskaupan uhrien ja panttivangiksi ottamisen uhrien siirto alimmasta korvausluokasta samaan luokkaan seksuaalirikoksen uhrien kanssa (9 § 2 mom.)

-

5. Saman vahinkotapahtuman perusteella suoritettavan korvauksen enimmäismäärä (10 § 1 mom.)

-

6. Perusvähennyksen korvaaminen alimmalla maksettavalla korvauksella (20 §)

-

7. Maksusitoumus terapiaan (28 § 2mom.)

Huoma ry pitää maksusitoumus- menettelyä erittäin tärkeänä uudistuksena, joka tulee lisäämään omaisten pääsyä oikea-aikaiseen terapiaan.

Henkirikoksessa omaisen menettäneet tarvitsisivat useimmissa tapauksissa terapiaa, mutta terapiaan hakeutuminen estyy sen vuoksi, että se on taloudellisesti mahdotonta. Usein omaisen on jäänyt pitkillekin sairauslomille menetyksen jälkeen, joka vähentää talouden tuloja, ja näin estää entisestään terapiaan pääsyä. Mikäli terapia voisi alkaa mahdollisimman pian tapahtuneen jälkeen, voisi terapiaan käytettävä aika olla kohtuullisempi, ja työ- ja toimintakyvyn palautuminen oli nopeampaa ja varmempaa. Näin ollen maksusitoumuksen saaminen antaisi mahdollisuuden nopeampaan toipumiseen ja terapiaan voisi hakeutua pelkäämättä, että se kaataa talouden.

Terapiaan hakeutuminen on iso ponnistus omaiselle, joten taloudellisen näkökulman lisäksi olisi hyvä ottaa huomioon, että maksusitoumuksen saaminen ei olisi liian työlästä. Mikäli maksusitoumuksen voisi saada ilman että teraputti on jo tiedossa, se voisi helpottaa terapiaan hakeutumista, ja varmistaa riittävät tuen ja hoidon ajoissa.

8. Valtiokonttorin päätöksen itseoikaisu (38 § 1 j1 3 mom. sekä 38 a §)

-

9. Valtiokonttorin tiedonsaantioikeuden laajentaminen (47 §)

-

10. Muuta

-

11. Vaikutusarvioinnit

Oikeusministeriö pyytää kiinnittämään lausunnossa huomiota erityisesti vaikutusarviointeihin.

-

Kalajanniska Sanna
Huoma - Henkirikoksen uhrien läheiset ry